

KULTURNE DJELATNOSTI U ORGANIZACIJAMA UDRUŽENOG RADA

Vesna Kauzlarić, Centar za kulturu i obrazovanje općine Peščenica

Organiziranje kulture kao integralnog dijela udruženog rada obuhvaća dva osnovna aspekta:

- Nosioci kulturnog razvoja, kao sastavnog dijela društvenog života i bitnog uvjeta razvoja samoupravnog socijalističkog društva, radnici su i radni ljudi. Stoga polazište planiranja kulturnog razvoja mora biti u izraženim kulturnim potrebama radnih ljudi u organizacijama udruženog rada i gradjana u mjesnim zajednicama.
- Dohodak u kulturnim djelatnostima i sredstva za njihov razvoj osiguravaju se neposrednim i slobodnim dogovaranjem između kulturnih radnika u udruženom radu materijalne proizvodnje u samoupravnim interesnim zajednicama.

Ovaj citat iz srednjoročnog plana razvoja kulturnih djelatnosti u gradu Zagrebu od 1976. do 1980. godine zacrtava osnovni smjer djelovanja za sve nosioce kulturnih djelatnosti u predstojećem razdoblju. Već u 1976. godini upućen je putem USIZ-a kulture "poziv za planiranje" svim organizacijama udruženog rada, i na osnovi tog poziva sastavljen je program zadovoljavanja kulturnih potreba. Osposobljavanje udruženog rada u materijalnoj proizvodnji za sudjelovanje u procesu planiranja kulturnih potreba jedan je od osnovnih preduvjeta za daljnji razvoj kulturnih djelatnosti. U ovom času tim se problemom posebno bave centri za kulturu.

Ali, potrebno je da svi nosioci djelatnosti iz oblasti kulture uvide svoje mogućnosti sudjelovanja u ostvarivanju toga zajedničkog zadatka.

Što zapravo znači planiranje razvoja kulture na osnovi kulturnih potreba radnih ljudi u OUR-ima i gradjana u mjesnim zajednicama? To prije svega znači ispitivanje i utvrđivanje potreba radnih ljudi za kulturnim sadržajima, zatim razvijanje želja i interesa, imajući pri tom na umu "da radni ljudi, proizvođači materijalna dobra, istovremeno sudjeluju i u stvaranju kulturnih".

Postavlja se pitanje koliko smo dosada respektirali stvaralačku ulogu radnika iz materijalne proizvodnje u razvoju kulturnih djelatnosti. Znamo da nije moguće zamisliti, ni u jednom razdoblju historije, donatora koji bi pristao da financira neki projekt o kojem ništa ne zna i na koji ne može utjecati. Istina je da je u drugim društveno-ekonomskim uvjetima taj utjecaj jasno odredjen samim sistemom financiranja. U našoj društvenoj zajednici problem je donekle kompliciran, ali se novim smjernicama, koje daje Ustav i Zakon o udruženom radu, pokušava u osnovi riješiti.

Provodeći u praksi principe citirane u uvodu, najprije moramo početi s ispitivanjem kulturnih potreba radnih ljudi i gradjana. To je vrlo važan posao, koji daje neočekivane i zanimljive rezultate.

Na ovom mjestu ne možemo detaljnije analizirati rezultate tih ispitivanja, ali napominjemo da radni ljudi pokazuju zanimanje za sva područja kulture i umjetnosti, a osobito za zaštitu kulturne baštine. Medjutim, ako pogledamo godišnje planova razvoja kulture /a mnoge radne organizacije već donose takve planove/, vidjet ćemo da se na prvom mjestu planira kazališna djelatnost i da se za posjet predstavama odvajaju značajna sredstva iz fonda

zajedniške potrošnje. Uzrok tome nije samo atraktivni program koji nude kazališne kuće, nego i uporan rad kazališnih ljudi na razvijanju kulturnih potreba radnika.

Muzeji i galerije imaju takodjer velike mogućnosti da prezentiraju svoju djelatnost u radnim kolektivima i da tako pobudjuju interes radnika za svoje programe. Pitanje je koliko se te mogućnosti iskorišćuju. Tri izložbe, koje su pripremljene u Galeriji suvremene umjetnosti /"Meštrović", "Hrvatsko slikarstvo od realizma do apstrakcije"/ i u Etnografskom muzeju /"Narodno rukotvorstvo sjeverne Hrvatske"/ naišle su na izvanredan prijem u radnim organizacijama.

Nakon prve izložbe, za koju su potrebne nešto opsežnije predradnje, pojavljuje se želja za kontinuiranom izložbenom djelatnošću.

U poduzeću "Elektrokontakt" postavlja se, na primjer, osam izložbi godišnje. Za svaku izložbu tiska se katalog, organiziraju se predavanja, projekcije filmova i animacija za grupne posjete muzejima i galerijama. Takve manifestacije u radnim organizacijama postaju specifični kulturni događaji koji unose nove kvalitete u naš društveni život. Tako iskreno zanimanje i tako spontani doživljaj pred umjetničkim djelom nećemo naići na otvorenju bilo koje izložbe u muzeju ili galeriji. Ipak je naš krajnji cilj da posjetitelje iz radnih organizacija dovedemo na izložbe u muzeje i galerije, pa zato u svakoj prilici govorimo o značajnim kulturnim manifestacijama koje se održavaju u našem gradu. Kulturna priredba u radnoj organizaciji nije samo veliki doživljaj za radne ljude, nego i najbolja informacija o radu institucija iz oblasti kulture.

Trebalo bi ovom prilikom reći nekoliko riječi o prosto-

rima u kojima se postavljaju izložbe u radnim organizacijama. Istina je da ima prostora koji nas neće oduševiti svojim izgledom, ali je činjenica da će i u takvom prostoru ta kulturna manifestacija odigrati svoju ulogu. Kulturne priredbe, između ostaloga, utječu i na transformaciju danih prostora: njihovim posredstvom radni ljudi otkrivaju i kvalitete i nedostatke prostora u kojemu se svakodnevno kreću.

U parku Tvornice parnih kotlova bila je postavljena izložba Meštrovićevih djela. Nijedna naša galerija nije okružena tako prostranim zelenim površinama koje bi pružile ljepši okvir tim skulpturama. Kad je izložba zatvorena, radnici su se žalili da im je park opustio.

Svaka radna organizacija koja dobro posluje uređuje svoje prostore i izgrađuje nove, jer investicije ovdje nisu takav problem kao u institucijama iz oblasti kulture. Neke radne organizacije već danas raspolažu novim suvremeno opremljenim zgradama, koje su okružene zelenim površinama, bazenima i terenima za rekreaciju. Sve češće nalazimo lijepe i reprezentativno uređene dvorane za konferencije i zborove radnika. Prirodno je da se u tim prostorima očekuju umjetnički sadržaji, pa je vjerovatno samo pitanje vremena kada će neka od naših radnih organizacija otvoriti vlastitu zbirku umjetnina. Danas već gotovo nema radne organizacije koja ne predviđa otvaranje vlastite knjižnice i čitaonice ili barem stalnu suradnju s općinskom knjižnicom. U toku svake izložbe raspravlja se o kupovini slika, i to ne samo s predstavnicima poduzeća nego i s pojedinim radnicima.

Posebno poglavlje trebalo bi posvetiti onim pravim entuzijastima koji u radnim organizacijama postaju nosioci kulturnih djelatnosti. To su ponekad ljudi bez školskih kvalifikacija, ali s divnim razumijevanjem za sve umjet-

ničke i humane sadržaje. Ponekad su to ljudi široke kulture i velikih organizacionih sposobnosti.

U dodiru s takvim suradnicima radjaju se ideje za nove akcije i za nove oblike organizacije kulturnih djelatnosti, a pronalaze se i sredstva potrebna za rad.

Rezimirajući dosadašnja iskustva, možemo reći da u suradnji s organizacijama udruženog rada nalazimo novu publiku, nove prostore, sredstva i suorganizatore kulturnih djelatnosti. Ta suradnja, nadalje, otkriva da su potrebe radnih ljudi u materijalnoj proizvodnji za kulturnim sadržajima mnogo veće nego što smo pretpostavljali.

Pred našim kulturnim institucijama otvaraju se, dakle, neslućene mogućnosti razvoja. Kako će te mogućnosti biti iskorištene, ovisi dobrim dijelom i o zalaganju kulturnih radnika.